

Відповіді
 Київського національного університету імені Тараса Шевченка
 на зауваження і рекомендації проєкту експертного висновку ГЕР щодо можливості акредитації освітньо-професійної програми
 39982 «Геологія та менеджмент надрокористування»
 спеціальності 103 «Науки про Землю»
 рівень вищої освіти «Бакалавр»

1. Коментарі КНУТШ щодо обґрунтування оцінки ГЕР відповідності освітньої програми,

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
<p>Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми. 1.3. Активна міжнародна співпраця і використання іноземних освітніх програм, про які є матеріали у справі, нажалі не простежується в переліку ОК, які є англійськими.</p>	<p>Не можемо повністю погодитись із зауваженням, оскільки вважаємо (а Університет послідовно розвиває компетентність фахової комунікації іноземними мовами вже не перше десятиріччя і накопичив значний досвід з цих питань) що необхідною передумовою викладання фахових дисциплін іноземною мовою на рівні бакалавра є достатній рівень володіння мовою і фаховою термінологією на цій мові. Саме тому в переліку ОК ООП «Геологія та менеджмент надрокористування» передбачена «Англійська мова» (17 кредитів), яка викладається співробітниками кафедри іноземних мов природничих факультетів КНУ імені Тараса Шевченка за фахово-орієнтованими програмами, розробленими у співдружності з фахівцями інституту геології, з використанням тематичних кейсів фахового спрямування. Викладання фахових дисциплін іноземною мовою ННІ «Інститут геології», як і інші неспеціалізовані факультети/інститути, практикує на рівні магістра.</p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми. 2.1. ...але в трьох основних документах, наданих ЗВО по справі вказано різний термін навчання: в ОПП – 4 академічних роки, в НП – 3 роки 10 місяців, а у Відомостях про самооцінювання освітньої програми – 3 роки 9 місяців. 2.2. Нажалі в ОПП не представлено таблиці з розподілом ОК по семестрах і роках навчання, а структурно-логічна схема має занадто узагальнений вигляд, що не дає повної уяви по логічний зв'язок між конкретними ОК. 2.3. Позитивним є великий обсяг кредитів ЄКТС з англійської мови (17), але, нажалі відсутня інформація про викладання хоча б однієї з фахових дисциплін англійською. 2.8. Обсяг освітньої програми, співвідношення видів робіт, баланс між обов'язковими та вибірковими дисциплінами відповідають (на основі звіту експертної групи) фактичному навантаженню та забезпечують досягнення цілей. У той же час, структура Навчального плану не дозволяє об'єктивно оцінити (без додаткових розрахунків) тижневе аудиторне та позааудиторне навантаження студентів. 2.9. Відсутня дуальна освіта на цій ОПП.</p>	<p>2.1. Погоджуємося з технічною помилкою у відомостях про самооцінку, що ж до термінів вказаних у ОПП (4 академічні роки) і у навчальному плані (3 календарні роки 10 місяців) то це є коректним відображенням нормативної тривалості програми в академічних роках і тривалості навчання в термінах календаря. Саме так інформація відображається потім і в додатку до диплома (відповідно п.3.2 і 6.1.2.). В цьому відношенні документи університету абсолютно тотожні документам більшості європейських університетів.</p> <p>2.2. Не погоджуємося, оскільки опис ОП і не повинен містити розподілу дисциплін за семестрами – така фіксація практично унеможливить можливість оперативного реагування на зовнішні виклики без частого внесення змін до освітньої програми, що безумовно є негативним явищем.</p> <p>Розподіл ОК по семестрах і роках навчання наведений в навчальному плані, який було надано експертній комісії, де також віддзеркалений логічний зв'язок між конкретними ОК.</p>

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
	<p>2.3. Не можемо погодитись з наявністю недоліку - обґрунтування прийнятих рішень наведено в відповіді на зауваження до підкритерію 1.3.</p> <p>2.8. Не погоджуємося, тому що в навчальному плані наведено семестрове аудиторне навантаження для здобувачів. Твердження про неможливість об'єктивно оцінити тижневе навантаження є суб'єктивним – в навчальному плані є вся необхідна для цього інформація. Структура навчального плану університету є сталою вже півтора десятки років і ще ні в кого досі не викликала ні запитань ні непорозумінь ні нарікань – ми відверто здивовані цим зауваженням і просимо членів ГЕР вилучити його з остаточного варіанту висновку.</p> <p>2.9. Ми не розуміємо чому ГЕР робить таке зауваження - у Законі України “Про освіту” передбачено, <i>«що особа має право здобути освіту в різних формах або поєднуючи їх, та визначено такі основні форми здобуття освіти: інституційна (очна (денна, вечірня), заочна, дистанційна, мережева); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж, на робочому місці (на виробництві); дуальна»</i>, а дана освітня програма є програмою саме очної (денної) форми навчання, що знаходиться в межах академічної свободи ЗВО. Додамо, що Університет бере участь у експерименті МОН України із запровадження програм за дуальною формою навчання і за власним досвідом стверджуємо що одна і та сама програма не може бути одночасно програмою інституційної (очної) форми навчання і дуальної – це взаємовиключні поняття.</p>
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання.</p> <p>3.4. Факти визнання результатів неформальної освіти у студентів ОП не підтвержені ЕГ.</p>	<p>М не розуміємо що означає фраза <i>«Факти визнання результатів неформальної освіти у студентів ОП не підтвержені ЕГ»?</i> Хіба Університет стверджував що вони були?</p> <p>Недоліком освітньої програми може бути визнання результатів навчання здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти без належних на те підстав, без забезпечення досягнення цілей програми, без забезпечення якості оцінювання тощо. Нічого цього немає.</p> <p>Недоліком може бути також безпідставна відмова здобувачу у його бажанні щоб йому визнали і перерахували відповідні результати навчання – такого теж не було. Розроблене в Університеті Положення «Про валідацію і визнання результатів навчання здобутих у процесі неформальної та/або інформальної освіти у програмах вищої та фахової передвищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка» (схвалене Вченою Радою Університету 6 лютого 2023 року, http://senate.univ.kiev.ua/?p=2271) з нашої точки зору містить всі необхідні заходи для забезпеченні якості при визнанні результатів навчання, отриманих шляхом неформальної/інформальної освіти, а його процедур є достатньо гнучкими.</p>

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою. 4.3. Нажаль на Сайті Наукового товариства студентів та аспірантів провідного ВУЗу країн (http://ntsa.univ.kiev.ua/), посилання на який розміщено на головній сторінці сайту КНУ ім. Т. Шевченка, останнє оновлення було у 2016 році. На сторінці Наукового товариства студентів ННІ "Інститут геології" також відсутня будь-яка інформація, окрім Контакти та Положення Наукове товариство студентів ННІ "Інститут Геології" 4.4. Однак, є робочі програми, в яких рекомендована література застаріла, або не містить публікацій основного викладача («Топографія» - основні джерела 2000-2008р.р., не має публікацій викладача в додаткових джерелах; «Структурна геологія та геокартування» - основні джерела 1989-2013, «Основи геостатистики» - основна література 1995-2012, «Основи нафтогазової геології» - література 1988-2012, відсутні публікації викладача і т.д.)</p>	<p>Просимо ГЕР зняти зауваження як помилкове</p> <p>4.3. В Університеті діє Рада молодих вчених, що визначено ЗУ про наукову і науково-технічну діяльність. Для підтримки наукової діяльності студентів наукові товариства студентів створюються як підрозділ РМВ. Звіт про діяльність РМВ щорічно оприлюднюється у складі Звіту про наукову діяльність Університету з яким можна ознайомитися на офіційному сайті науково-дослідної частини Університету. Також функціонують сайт РМВ (http://rmn.knu.ua/) і facebook сторінка Ради молодих вчених Університету (https://m.facebook.com/groups/1016761111742880/). Як можна пересвідчитись новини там з'являються практично щоденно.</p> <p>4.4. Погоджуємося, буде враховано.</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність.</p>	<p>Жодних зауважень щодо критерію 5 ГЕР не надала. Чому тоді оцінка за цим критерієм відповідає рівню В а не А? Просимо змінити оцінку за цим критерієм з В на А.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси. 6.5. Нажаль, на сторінці кафедри геології родовищ корисних копалин, яка відповідальна за реалізацію даної ОП, розділ «Співробітництво з іншими організаціями» містить інформацію лише до 2012 року.</p>	<p>Погоджуємося.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси. 7.1. Вважаємо неприпустимим в умовах широкомасштабної агресії росії залишати на 1 місці як джерело інформації Російську Державну Бібліотеку (РДБ). 7.5. Адміністрація ННІ «Інститут геології» має принципову позицію щодо неможливості навчання за даною ОП осіб з обмеженою руховою активністю. Відтак, навчальний корпус не облаштований пандусом. З огляду на зростаюче число людей активного віку, що набули інвалідності в наслідок війни росії в Україні та великого різноманіття спеціалізацій, цієї ОП, що забезпечуються вибірковою складовою, контингент студентів може поповнюватись людьми з особливими освітніми потребами, до чого інститут технічно не готовий.</p>	<p>7.1. Погоджуємося з твердженням про неприпустимість посилатися на російську державну бібліотеку, але з 30 обов'язкових робочих програм, де наведено сотні посилань на літературу, в жодній немає посилань на російські джерела в основній частині (крім закордонних видань, перекладених російською мовою), а серед додаткових джерел зустрічаються вкрай рідкісно, тоді, коли україномовні аналоги цих робіт відсутні.. 7.5. Не погоджуємося з твердженням про відсутність в навчальному корпусі пандуса, він є. Щодо твердження про неможливість навчання осіб з обмеженою руховою активністю, з цим твердженням можна погодитися частково через специфіку практичної підготовки за даною програмою – робота в кар'єрах і на свердловинах за обмеженої рухової активності навіть за режиму максимального сприяння є проблематичною. .</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми. 8.1. Наразі на сайті Інституту в закладці "Програми для обговорення та пропозицій» не розмішене програм для обговорення.</p>	<p>8.1. Не погоджуємося, бо проекти програм для обговорення розміщуються під час їх перегляду або підготовки нової ОП. В інші періоди часу їх там і не повинно бути 8.4. Не погоджуємося, бо інформація про кар'єрні здобутки випускників ООП з'явиться тоді, коли з'являться випускники цієї програми.</p>

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
8.4. Інформація про кар'єрні здобутки випускників кафедри концентрується у кураторів та викладачів кафедр, оскільки на сайті не має окремої сторінки, що присвячена випускникам. За цією ОПП випускників ще не було.	
Критерій 9. Прозорість та публічність. 9.2. В університеті існує практика розміщення документів на сайті ЗВО для громадського обговорення не пізніше ніж за місяць до затвердження. Реалізація права участі в обговоренні цієї ОП підтверджена ЕГ. Але проекту оновленої у 2023 році ОПП на сайті не розміщеною.	9.2. Не зрозуміле зауваження – проекту нової редакції ОПП ще не існує (а від так він і не може бути оприлюднений) – він буде підготовлений за результатами акредитації, з урахуванням зроблених зауважень і рекомендацій з урахуванням результатів набору 2023 р.

2. Коментарі КНУТШ щодо рекомендацій ГЕР з подальшого удосконалення освітньої програми

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми. ОП «Геологія та менеджмент надрокористування» має лише трирічний досвід підготовки, тому при всій наповненості і виваженості доцільно проводити цільове опитування студентів саме цієї ОП стосовно потреби у її корегуванні, щодо недоліків або їх побажань з покращення освітнього процесу та фіксувати конкретні потреби і рекомендації. Використати широкий спектр міжнародної співпраці та досвід партнерських ЗВО для включення до ОПП англomовних ОК.	Частково погоджуємося. Водночас впровадження на рівні бакалавра практики викладання фахових дисциплін іноземною мовою на даному етапі вважаємо недоцільним.
Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми. Узгодити в документах тривалість навчання за ОПП. Зважаючи на добру англomовну підготовку студентів, розглянути можливість викладання окремих фахових дисциплін англійською, або залучення європейських партнерів для викладання окремих модулів ОК англійською.	Погоджуємося з технічною помилкою у відомостях про самооцінку. Суперечності між описом ОПП і навчальним планом немає жодних. Впровадження на рівні бакалавра практики викладання фахових дисциплін іноземною мовою на даному етапі вважаємо недоцільним. Викладання фахових дисциплін англійською мовою передбачене на програмах ОС «Магістр», зокрема, передбачені такі курси, як «Micropaleontology», «Modelling of geological processes and structures», «Advanced Geochemistry», «Earth` evolution», «Geology and unconventional hydrocarbons research», «Hydrogeophysics», «Earth's Deep Underground Hydrosphere», «Geological interpretation of seismic data», «Petroleum Deposits Hydrogeology», «Natural Risks and Hazards», «Big data in geosciences», «Geodatabase design», «Internet-technologies in Earth sciences», «SAR Interferometry and Neotectonics», «Automatic Interpretation of Remote Sensing Data», «Big Data & Database», «Data Mining & Artificial Intellince». Крім того практикується залучення іноземних фахівців геологічної і освітнянської галузі до читання окремих лекцій і невеликих курсів лекцій з актуальних проблем геології, куди запрошуються всі бажаючі.

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
<p>Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання. В умовах військового стану доцільно використати систему дистанційної освіти для реалізації права студентів на академічну мобільність.</p>	<p>Виконання цієї рекомендації не залежить від волі КНУТШ, а залежить виключно від згоди приймаючих університетів, більшість з яких не визнає в ступеневих програмах (і не надає Transcript of records) результатів навчання здобутих/оцінених дистанційно.</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою. Для популяризації студентської наукової роботи доцільно наповнити інформацією про здобутки Наукового товариства студентів ННІ "Інститут геології" на відповідній сторінці сайту Інституту (http://www.geol.univ.kiev.ua/ua/science/nts/) Для підтвердження зв'язку власних наукових досліджень з профілем курсів, рекомендувати всім викладачам включати власні публікації, у т.ч. наукові статті в перелік рекомендованих джерел в програмах навчальних дисциплін.</p>	<p>Погоджуємося. Частково погоджуємося, хоча викладачі, які не включають власні публікації до програм навчальних дисциплін, є скоріш малочисельним виключенням в ННІ «Інститут геології».</p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність. Розглянути можливість перевірки на антиплагіат курсових робіт, звітів з практики, проектів, тощо</p>	<p>Не погоджуємося. В Університеті наказом ректора № 197-32 від 10 березня 2020 р. уведено в дію «Положення про систему виявлення та запобігання академічного плагіату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Detection-and-prevention-of-academic-plagiarism-in-University.pdf), згідно з яким обов'язковій перевірці на академічний плагіат підлягають, зокрема, «Кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня бакалавра або магістра...» (п.2.1.1). Перевірка на текстові збіги курсових робіт, звітів з практики тощо не передбачена чинним законодавством. Крім того звертаємо увагу членів ГЕР що із моменту коли в Україні стало доступне використання можливостей ChatGPT всім нам треба взагалі переглянути підходи до виявлення випадків академічної доброчесності – традиційні програмні платформи стають повністю неефективними.</p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси. Використати напрацьований досвід викладання професіоналами-практиками на інших ОПП для реалізації ОПП «Геологія та менеджмент надрокористування». У межах співпраці із закордонними установами в умовах обмежень військового стану продовжити практику тренінгів (дистанційних) для студентів цієї ОПП. Регулярно відображати доробок викладачів та напрямки міжнародної співпраці на сторінках кафедр та сайті Інституту в цілому.</p>	<p>Погоджуємося з необхідністю продовжувати наявну практику.</p>
<p>Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси. Вилучити з переліку рекомендованих інформаційних хабів Російську Державну Бібліотеку (РДБ) на сторінці «Он-лайн бібліотеки і бази публікацій» сайту Інституту геології та оновити інформацію на сторінці з 2012 року.</p>	<p>Погоджуємося з твердженням про неприпустимість посилатися на російську державну бібліотеку, але з 30 обов'язкових робочих програм, де наведено сотні посилань на літературу, в жодній немає посилань на російські джерела в основній час-</p>

Експертний висновок ГЕР	Коментарі КНУТШ
<p>Розглянути можливість переглянути позицію адміністрації Інституту геології щодо неможливості навчання за даною ОП осіб з обмеженою руховою активністю з огляду на забезпечення права на отримання освіти, у т.ч. ветеранів війни з інвалідністю.</p>	<p>тині (крім закордонних видань, перекладених російською мовою), а серед додаткових джерел зустрічаються вкрай рідкісно, тоді, коли україномовні аналоги цих робіт відсутні.. Не погоджуємося з твердженням про відсутність в навчальному корпусі пандуса, він є.</p>
<p>Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми. Під час багаторазових зустрічей з роботодавцями, доцільно фіксувати конкретні пропозиції і враховувати їх в роботі. Для підвищення самооцінки студентів, що навчаються за ОПП «Геологія та менеджмент надрокористування», а також з метою використання в профорієнтаційній роботі інформації про можливості працевлаштування випускників цієї та інших ОП Інституту доцільно створити на сайті сторінку «Успішні випускники».</p>	<p>Не погоджуємося, бо пропозиції роботодавців фіксуються і враховуються під час перегляду програм. Частково погоджуємося. Траєкторії випускників ННІ «Інститут геології» (геологічного факультету) постійно відстежуються і висвітлюються, зокрема, у свій час було підготовлено такі монографічно-довідкові видання, як: 1. Вижва С.А., Грищук П.І., Зінченко О.В. та ін. (2011). Геологія в Київському університеті. К.: Київський університет. 479 с. 2. П.І. Грищук, С.А. Вижва. (2015). Випускники геологічного факультету Київського університету. К.: ВПЦ Київський університет. Але за рекомендацію створення на сайті сторінки «Успішні випускники» вдячні і постараємося втілити її у життя.</p>
<p>Критерій 9. Прозорість та публічність. У період становлення нової ОПП доцільно розмішувати її для обговорення щороку і у разі наявності рекомендацій враховувати їх для покращення підготовки фахівців.</p>	<p>Рекомендація відповідає нормативним документам університету, але звертаємо увагу що Університет в жодному разі не розробляє щороку нового проекту програми – ми керуємося кращими практиками європейських університетів згідно яких термін до перегляду програми не повинен бути меншим 4 років</p>